

## Γ' Συνέδριο Συλλόγου Έλλη-νων Αρχαιολόγων

(Αφιερώνω στα 150 χρόνια της Αρχαιολογικής Ήμερας)

Ο Σύλλογος Ελλήνων Αρχαιολόγων αποφάσισε τη μετέθεσή του χρόνου πραγματοποίησης του Συνεδρίου για το τέλος Μαρτίου 1984 (30.31 Μαρτίου, 1 Απριλίου) αντί Νοεμβρίου 1983. Η μετέθεσή αυτή πιστεύουμε ότι θα συντελέσει στην επιτυχία του συνεδρίου, θα δώσει άρκετο χρόνο για μεγαλύτερη συμμετοχή και για την εκτύπωση των πρακτικών του Α' Συνεδρίου του Σ.Ε.Α. που ετοιμάζεται.

Όπως είναι ήδη γνωστό, θέμα του Συνεδρίου είναι «Αρχαιολογία και Παιδεία». Κάτω από το γενικό τίτλο του Συνεδρίου μπορούν να γίνουν εισήγησεις με θέματα:

1. Η σημασία και ο κοινωνικός ρόλος της Αρχαιολογίας, (Αρχαιολογία και Εθνική Ταυτότητα — Αρχαιολογία και Κοινωνική Αναστροφή — Αρχαιολογία και Ιδεολογία — Αρχαιολογική έρευνα και Κρατική επέμβαση).
2. Η Αρχαιολογία στη Μέση Εκπαίδευση (Πρόγραμμα αρχαιολογικών θεμάτων στην Δευτεροβάθμια — Μέθοδος διδασκαλίας και διδακτικό προοίμιό — Υλοτεχνική υποδομή της διδασκαλίας).
3. Ο παιδαγωγικός ρόλος των Μουσείων και Αρχαιολογικών Χώρων (Η διαμόρφωση των Μουσείων ως χώρους διδασκαλίας και η διαμόρφωση χώρων διδασκαλίας στα Μουσεία — Μεταφορά μουσειακών εκθεμάτων στα σχολεία).
4. Η λαϊκή πληροφόρηση για τα αποτελέσματα της αρχαιολογικής έρευνας (Η διδασκαλία της αρχαιολογίας και της πρακτικής της συντήρησης αρχαιολογικών ευρημάτων στα σχολεία λαικής Έμφωρφσης/ — Εξοικονόμηση σχέσεων Αρχαιολογικής Ήμερας, και πολιτών.

Διαγίνονται σεμινάρια — διαλέξεις — συζητήσεις, στους χώρους δουλειάς, πάνω στη σημασία των αρχαίων και εξοικείωση των πολιτών μ' αυτά.

Εκτός από τις εισήγησεις με τα παραπάνω θέματα στο Συνέδριο θα περιληφθούν και αρχαιολογικές ανακοινώσεις. Με τη μετέθεσή του χρόνου πραγματοποίησης του συνεδρίου γίνεται η δυνατότητα και στους συνυποθέτους που δεν είχαν προλάβει να δηλώσουν συμμετοχή, να πάρουν μέρος με εισήγηση ή ανακοίνωση στέλλοντας το θέμα της εισήγησης ή ανακοίνωσης μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1983. Μέχρι την ίδια ημερομηνία θα πρέπει να σταλούν στα γραφεία του Συλλόγου περιληφμένες τις εισήγησεις και ανακοινώσεις, οι οποίες θα πολυτυπωθούν και θα μοιραστούν.

Τέλος το Γ' Συνέδριο του Σ.Ε.Α. αφιερώνεται στη συμπλήρωση 150 χρόνων από την ίδρυση της Αρχαιολογικής Ήμερας (1833-1983).

Τό Δ.Σ. του Σ.Ε.Α. και η Επιτροπή Συνεδρίου

## Μιά αξιολόγηση προσπάθειας

Χωρίς να αφορά άμεσα την αρχαιολογία, η εισηγή αυτή αφορά τον κορμό μας. Πριν τρεις μήνες, στους Αμπελόκηπους Θεσσαλονίκης, έγινε συνάντηση 40.000 κατοίκων, με υποδειγματική πολιτιστική και πνευματική ζωή. Ιδρυτής Λαϊκή Μορφωτική Στέγη. Στη Στέγη αυτή θα λειτουργήσει φιλοδοξώντας για τη δημιουργία της οποίας ο κορμός μπορεί να βοηθήσει στέλλοντας ό,τι φιλοδοξεί να δημιουργήσει και να διαθέσει θα έχει και τμήμα ελληνικού περιούσιου και τύπου.

## Πρωτοελλαδικός τάφος στην Ευθεία

Ένας άκμας μινωειδής τάφος του 3000 π.Χ. άρχει να προστεθεί στο πρωτοελλαδικό νεκροταφείο της Μάνικας (Αρχαιολ. 4). Η ποικιλία των κτερισμάτων (πηλίνα και μαρμαρίνα αγγεία και πολλά μικροαντικείμενα), δείχνει ότι πρόκειται για τον πλουσιότερο τάφο που έχει αποκαλυφθεί ή ως τώρα έρευνα έτερε.

## Τό Παλάτι των Άρχωνών στην Κρήτη

Η συνέχεια των ανασκαφών από μινωικό ανάκτορο των Άρχωνών, στη θέση «Τουριστικοί»-επιβεβαιώθηκε την ιδιότητα θέσε του ανάκτορο στα άλλα μεγάλα μινωικά παλάτια. Το κτίριο είναι τριώροφο, η κατασκευή του ισχυρή, ιδιαίτερα ποικιλοπληθής και επιμελημένη. Πολυκόγχος λίθος, ελεφάντι μαρμάρο και τοιχογραφίες κοσμούν τους εσωτερικούς χώρους. Στην αυλή του ανάκτορου βρέθηκε ένας μεγάλος τραπεζοειδής θωακός με λατρευτική χρήση, γνωστός ως τάφος μόνο από απεικονισμούς του πάνω σε αγγεία.

Επίσης βρέθηκαν πολλά λίθινα και πήλινα αγγεία, ειδώλια και χάλκινα αντικείμενα. Η καταστροφή του ανάκτορου όπως και εκείνων της Κνωσού, Φαιστού και άλλων Κρητικών πόλεων, οφείλεται στο σεισμό που ακολουθήθηκε την έκρηξη του φηραετικού της Θήρας γύρω στο 1450 π.Χ.

## Άμφιπολη

Στη συνέχεια των ανασκαφών από Νότιο τμήμα της αρχαίας Άμφιπολης, βρέθηκαν και άλλα στοιχεία ελληνιστικής εποχής (Αρχ. 6) με τοιχογραφία στα δωμάτια. Τις τοιχογραφίες συνθέτουν ζωηρόχρωμα ορθογώνια πάνω ύψους 1,40 μ. που πλαισιώνονται από ιωνικούς κίονες.

## Αρχαιομεταλλουργικές έρευνες στο Παγγαίο

Σε απόσταση 30 χλμ. ΒΑ της Καθάρας κοντά στο χωριό Νικηφόρι, έπιτοπίστηκε το πρώτο αρχαίο κείμενο της ηλής μετάλλων (χρυσού και άργυρου). Έληπίστηκε, ότι η σύνδεση της έρευνας και η μελέτη των μεταλλουργών δεν γίνεται από τις αρχαίες στάδες θα συμβάλουν στην προέγηση της τεχνολογίας της αρχαίας μεταλλουργίας.

## Κύπρος

Η ανεύρεση των έργων από μεσομινωικό φρούριο των Σαράντα Κιόνων στην Κάτω Πάφο (Αρχ. 5) αποκάλυψε και δεύτερο αρχαίο κείμενο. Στις εγχοστασίες που προορίζονταν για τον θάνακο ημερομηνία της Πάφου (1197-1208 π.Χ.), βρέθηκε αίσθημα με τεμάχια σγγώνων ύδατος, πρώτα που επέδειξαν την άποψη ότι εκεί γίνεται η επέλευση του Ύδατος/αμουλου.

## Πάτρα

Οι σωστικές ανασκαφές στην Πάτρα έφεραν στο φως τμήματα του νεκροταφείου της αρχαίας πόλης. Κεραμωκεπεία και κτιστοί τόφοι της κλασ-

κής, ελληνιστικής και ρωμαϊκής εποχής με ποικίλα κτερίσματα συμπεληρώνουν την εικόνα της αρχαίας Πάτρας.

## Άρχαίοι οικισμοί στους Λουσούς Καλαθρών

Λείψανα αρχαίων οικισμών που χρονολογούνται γύρω στο 300 π.Χ. αποκαλύφθηκαν στις ανασκαφές που γίνονται εκεί από το Αρχαιολογικό Αρχαιολογικό Ίνστιτούτο. Νομισματα, αραγμάλλια, άγγυια και αγγεία - πολλά από τα οποία χαρακτηρίζονται μοναδικά, φερονούνται ότι πρέπει να αναζητηθεί πιο σημαντική έγκατάσταση.

## Ρωμαϊκά λουτρά στην Πλάκα

Οι ανασκαφές στην άδω Θουκυλιδίου Άπολυμωνα συγκρήματα ρωμαϊκών λουτρών. Έπιτυσιασκάς είναι ο χώρος του υποκαίσιου του οποίου οι τοίχοι σκάζονται σε ύψος 1 μ. Ψηφιδωτά δάπεδα κοσμούσαν χώρους του ίδιου κτιρίου.

## Σαμοθράκη

Στην παραλία θέσης «Μικρό Βουνί» κοντά στο χωριό Αλικώνα, 10 χλμ νοτιοδυτικά του περιούσιου Ίερου των Μεγύλων Θεών της Σαμοθρακής, συνιχτήθηκε η έρευνα του οικισμού της Χαλκολιθικής εποχής και της εποχής του Χαλκού. Η διάπιση των περιμετρικού οχυρωματικού περιούσιου και η μελέτη της στρατηγικής, φερονούνται ότι ο οικισμός παρουσιάζει μεγάλα όμοιοτητα με τον πολιτισμό της 6ης πόλης της Τροίας.

Έξάλλου η έπιφανειακή έρευνα εντόπισε και άλλα άγνωστα ως τώρα θέματα των κλασικών και αείωντων χρόνων.

## Πάρος

Σε οικισμό της κοινότητας κοντά στο λιμάνι της Παροικίας η ανασκαφική έρευνα έφερε στο φως μεγάλο τμήμα του νεκροταφείου της αρχαίας πόλης. Η χρήση του χώρου φαίνεται ότι άρχισε τον 7ο αι. π.Χ. και συνεχίζεται ως την ύστερη ελληνιστική περίοδο.

Αποκαλύφθηκαν λαοκοιτίδες, κειμήλιοσχημοί και κεραμωκεπεία τάφοι, παλιών μερμήρων σαρκοφάγος του τέλους του 6ου αι. π.Χ. με πολλα κτερίσματα, και μέρη των οποίων τα καμένα σάρα σκεπάζονταν από τεφεροδόξα αγγεία. Άνάμεσα στα σημαντικά ευρήματα ξεχωρίζεται βέβαιη κατέχει ένα μεγάλο τορφό αγγείο ύψους 1 μ. Πρόκειται για «μυλοκόμο» εμφορμα του 7ου αι. π.Χ. που πρώτη φορά βρέθηκε στην Πάρο και η μελέτη του θα φωτίσει ζητήματα σχετικά με τις δημιουργίες του «παριούσιου» εμφορμού της εποχής.

## Ή Προϊστορική συλλογή του Μουσείου Θεσσαλονίκης

Έπινοαυτείουμένη έπιτυσιασκάμενη με καινούργια στοιχεία η Προϊστορική συλλογή του Μουσείου Θεσσαλονίκης. Η συλλογή που άρε προσωρινά άποσυρθεί για να εκτεθούν τα ευρήματα των Βασιλικών τόφων της Βεργίνης, άπεκατέπεται συμπληρωμένη με καινούργια αντικείμενα. Οι ανασκαφές στην Καστανιά Κιλκίς, στην Άσπρη Λαγκαά, Νέες Νικηφόρες και άλλων προϊστορικών θέσεων στη Θεσσαλονίκη συνθέτουν μια πλήρη εικόνα της άποστορικής της προϊστορικής κοινωνίας στη Μακεδονία.

## Η «Εταιρεία φίλων της αρχαίας Έλικης»

Τόν περασμένο Οκτώβρη ιδρύθηκε στο Αίγιο η «Εταιρεία φίλων της Αρχαίας Έλικης», που έχει ως σκοπό της την φροντίδα του νεκρού ενδεδειγμένου για τη χαμένη πρωτεύουσα της Αρχαίας Δωδεκαπόλης, την αρχαία Έλικη και την ήθικη και ύψιστη συμπαράσταση σε κάθε προσπάθεια που αποβλέπει σε έρευνες και μελέτες σχετικά με την αρχαία αυτή πόλη. Έτσι, πέρα από την προαράξη της στη συγκεκριμένη περιοχή της Αρχαίας, η Εταιρεία αυτή επιθυμεί να κάνει εμφανή την εθνική σημασία της ανακάλυψης της αρχαίας Έλικης, που θα είναι μια αποδεδειγμένη πόλη με μνημεία, περιόχου της ιστορίας, αν εκκενθώθης επί την Έλικη αναφέρει ο Όμηρος, στο Β' της Ιλιάδας, αν μη είναι από τις πόλεις που συμμετείχαν στην έκτακτη κατά της Τροίας, αποκαλούνται την μάστιχα «εβρέαν».

Το θεμέλιο Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρείας αποτελείται 4 καθηγητές του Πανεπιστημίου Πατρών με Πρόεδρο τον πρώην Πρωτανή κ. Γεώργιο Ρουσόα, και 5 έγκριτοι πολίτες της πόλης του Αιγίου και των Πατρών. Για την ίδρυση της Εταιρείας και του σκοπού της έχουν ενημερωθεί το Υπουργείο Πολιτισμού, η Έφορος Ένοπλων Αρχαιοτήτων στην Αθήνα και η Έφορος Αρχαιοτήτων Πατρών. Έχουν επίσης συζητηθεί και οι δυνατότητες χαρτογράφησης της περιοχής από πλοία με τα κατάλληλα όργανα, με τη βοήθεια καθηγητών της Γεωλογίας και άλλων ειδικών για της ένδελες έρευνες.

Η «Εταιρεία φίλων της Αρχαίας Έλικης» προκαλεί όσους ενδιαφέρονται να εγγραφούν μέλη της. Οποιαδήποτε πληροφορίες μπορούν να ζητηθούν. Η ταχυδρομική διεύθυνση της Εταιρείας είναι:

Εταιρεία φίλων  
της Αρχαίας Έλικης  
Μητροπόλεως 63, Αίγιο 25100

τηλέφωνο 0991 24860 κ. Ντόρα Κατουναπούλου, Αντιπρόεδρο της Εταιρείας, και 061 991667 καθηγήτης κ. Γεώργιος Ρουσόα, Πρόεδρος της Εταιρείας.

Για το Δ.Σ.  
Η αντιπρόεδρος  
Ντόρα Κατουναπούλου

## Ευρήματα αρχαϊκών χρόνων κοντά στο Ήρακλειο Κρήτης

Στο λόφο Κούρας, κοντά στο χωριό Κρουσινός, αποκαλύφθηκαν σημαντικά αρχαιολογικά λείψανα των αρχαϊκών χρόνων. Οικισμός όπου συνολικά εισόδησ σπηλιών με παραστάσεις και καταψαλά, δωμάτια με θάλασσά από κολώνες που στήριζαν την οροφή, νεκροταφείο με ανάθημα, ένας αρχαϊκός αποβέτης, αυτά είναι τα πολύ σημαντικά ευρήματα που αποκαλύφθηκαν στην άνασκαφη που διενεργεί η επιμελήτρια αρχών τ. κ. Ν. Δημησιούλου Ρεθυμνιώτικη.

## Διο

Εγκαινιάσθηκε το νέο κτίριο του Μουσείου στο Διο από στεγνάδο της αρχαιολογικά ευρήματα της εκεί άνασκαφής. Τα ευρήματα ταυνομήθηκαν τρία μεγάλα σήματα. Έκείνα που πρόκειται από το ιερό των θεών έβω από την πόλη, αυτά που σχετίζονται με τη λατρεία μούσας στην πόλη και το νεκροταφείο. Τα συνολικά αυτά θα αναυνομήσουν τις διάφορες πλευρές του δημόσιου και ιδιωτικού βίου των κατοίκων του αρχαίου Δίου.

## Άγνωστο Μουσείο της Κρήτης

Άπόμακρο, μικρό χωριό του νομού Χανίων, το Άζογρι έχει ένα αξιόλογο μουσείο που στεγάζει μια λαογραφική και μια αρχαιολογική συλλογή και συλλογή στοιχείων από την Κρητική Επανάσταση. Όλα τα εκθέματα του μικρού αλλά σημαντικού αυτού μουσείου είναι προσφορές κατοίκων της περιοχής.

## Σημαντικά ευρήματα στο Ίδιον άντρον

Στη γνωστή ιερή σπηλιά, όπου ο Δίας έζησε τα πρώτα του χρόνια, το Ίδιον άντρον, ο καθηγητής κ. Σακελλαρόκης αποκάλυψε πλήθος από ανάθηματα, κυρίως δορυμυθία κατασκευασμένα από διάφορα υλικά (βρυσό έλεφαντόδοντο κ.λ.π.). Το σημαντικότατο στοιχείο αυτών των ευρημάτων είναι η απόδειξη που προοκάλει για μια μακροχρόνη λατρεία στο ιερό.

## Κοροπλάτες της Θράκης

Σημαντικά ευρήματα αποτελούν τα εργατήρια κοροπλάστιχια που αποκαλύφθηκαν στην Άμφισση, στη Νικήσιανη (Παγγαία), στα Άδερρα και στη Θάσο. Με τις άνασκαφές στα εργατήρια αυτά θρίσκονται οι τύποι των ειδωλίων που κατασκευάζονταν σε κάθε περιοχή και άντλονται πληροφορίες για την τεχνική των κοροπλάστιχων.

## Κοζάνη

Στη θέση Μεγάλη Ράχη στην Αιωνή Κοζάνης, αποκαλύφθηκε κατά τη διάρκεια άνασκαφής σπηλιών της ελληνοϊταλικής περιόδου.

## Ξεχασμένη ή περιοχή Δράμας

Άπό τον περασμένο ήμερήσιο τύπο (Τά Θέμα) πληροφορηθήκαμε ότι είκοσι προϊστορικοί οικισμοί της περιοχής της Δράμας περιμένουν, εδώ και χρόνια, τους έρευνητές. Οι είκοσι αυτοί οικισμοί είναι:

Δοξάτο Τεπέ, Καλαμάνι Τεπέ, Μεγάλο Τούμα, Μικρή Τούμα, Καλίμυτο, ο οικ. Καρού Άγρον, Άνω Συμβολή, Σιγαρού (έχει άνασκαφή από την Άγγλική Σχολή), Μυλοπόταμος, Μπουρνά Μπαρ, Σωδόχορ Πηγή, Πικατόνας (δύο οικισμοί), Νικηφόρο, Μερκόματος, Μεγαλόκομας, Σπρονόματος, Κεφαλάρι και ο οικισμός της Δράμας.

## Μιά πόλη αποκαλύπτεται

Η αρχαία πόλη Λύττος, κοντά στο Ήρακλειο Κρήτης, αποκαλύπτεται ανά-ανά ενώ προχωρούν οι άνασκαφικές έρευνες. Φέτος ετοιμάστηκε Άναγρη της πόλης με τους ναούς και τα θέμια κτήρια της. Ακόμα βρέθηκαν ανάγλυφα πλάσματα του 7ου αι. π.Χ., κτηριακό σύστημα των ελληνοϊταλικών χρόνων καθώς και διάφορα ρωμαϊκά κτίσματα.

## Μήλος. Πότε θ' άνοιξουν οι κατακόμβες;

Πέρα μύς τις έδειξαν στην τηλεόραση Πότε άνομα θα μπορούσαμε να τις έπισκεφθούμε. Το κολοκάρι του 1983 ο υπεύθυνος αρχαιολογικός φορέας έδωσε άνο, για το άνομα της στο κοινό, τη λήξη μέρων για την προστασία των μνημείων. Άπό τότε το θέμα παραμένει άνοητο. Οι κατακόμβες της Μήλου που χρονολογούνται από τον 2ο ως τον 5ο αι. μ.Χ. ήταν ύψιστο κομμητήριο που περιλάμβανε, κατά πάσα πιθανότητα, 5-8 χιλιάδες νεκρούς. Κατασκευάστηκαν την εποχή των μεγάλων διαγμάτων να ξεπελάσαν οι Ρωμαίοι κατά των Χριστιανών (τέλος του 2ου - άρχες του 3ου αι. μ.Χ.). Περιέχουν ένδεδειγμένες έπιγραφές και δικαιοδικαία σχέδια.

## Η περιοχή Θησείου θα σωθεί

Μία άνομα πέτινε των έπιστημόνων μελετώ, για λόγους από του ΥΧΟΠ, τη διάτηρη 182 παραδοσιακών κτηρίων της περιοχής Θησείου, τη διαμόρφωση της με πεζόδρομους, χώρος πρόσυ και παρκόστους. Έτσι, θα μπορούμε να έπισκεπταστούμε τα μνημεία της περιοχής κόνοντας συγχρόνως και έναν εύχιστο περίητο.

## Στό Μουσείο του Πειραιά έκτίθενται σωστά τά έργα

Τα χάλκινα αγάλματα του Πειραιά: Μά Άθηνά του 3ου αι. π.Χ., μία μεγάλη και μία μικρότερη Άρτεμις, και οι δύο από 4ου αι. π.Χ. και ένας αρχαϊκός κούρος του 520 π.Χ. που βρέθηκαν το 1959 θά εκτεθούν ένα στον Πειραιά. Άλλά για να μη διαβρωθούν από το όξινο της ατμόσφαιρας, θα προστατευθούν από θάνατον κωδωνες που θα περιέχουν όξωτο. Το όξωτο, όξωδίζοντας το όξινο να έλθει σε έπαση με το χάλκο, προστατεύει τα έργα τέχνης από όξωδωσεις.

## ΣΥΝΕΔΡΙΑ

## Η 14η Γενική Συνέλευση του ICOM

Άπό τις 23 Ιουλίου μέχρι 2 Αυγούστου 1983 συνήλθε στο Λονδίνο η 14η Γενική Συνέλευση του ICOM (International Council of Museums). Το Διεθνές Συμβούλιο Μουσείων είναι ένας επαγγελματικός όργανισμός που ιδρύθηκε το 1946 και άναχάεται με την άνάπτυξη και πρόοδο κάθε είδους Μουσείων (έπιστημίων, τεχνολογικών, εθνογραφικών, φυσικών ιστορίας, τέχνης ιστορίας, αρχαιολογικών). Περιλαμβάνει επίσης ένοδρια και ζωολογικούς ή βοτανικούς κήπους. Έχει 7.966 μέλη, άτομα και ίδρύματα, σε 119 χώρες ή όλο τον κόσμο. Οι κύριες πηγές έδρασης του ICOM είναι οι παρακάτω:

— Η Γραμματεία και το κέντρο τεκμηρίωσης με έδρα το Παρίσι. Η Γραμματεία έχει ως έργο τη λειτουργία του όργανισμώ και το συντονισμό των δραστηριοτήτων και προγραμμάτων του σε

παγκόσμια κλίμακα. Το κέντρο τεκμηρίωσης είναι το μεγαλύτερο στον κόσμο κέντρο πληροφοριών για όλους τους τομείς της διοίκησης και λειτουργίας των μουσείων.

— Οι έξι εθνικές επιτροπές συντονίζουν με τη βοήθεια διεθνών προτάσεων που αφορούν σε μία συνεχή ανάπτυξη των μουσείων σε όλους τους τομείς.

— Τα 25 διεθνή ειδικευμένα όργανα, ομάδες από επαγγελματίες που αντιπροσωπεύουν τις καθοδηγητικές όψεις οργανισμού τύπου Μουσείου (μουσεία επιστήμης, φυσικής ιστορίας κλπ.) ή μιας δραστηριότητας κοινής σε όλα τα μουσεία (εκπαίδευση, συντήρηση κλπ.). Οι ομάδες αυτές συντονίζουν τακτικά να συζητούν και να ενημερώνουν για τις τελευταίες τεχνικές και να συμβουλεύονται τα μέλη του ICOM σ' όλο τον κόσμο.

Το ICOM δρα σαν έργο μη κυβερνητικής, επαγγελματικής σύμβουλος της UNESCO. Παρέχει υπηρεσίες και τεχνική βοήθεια στην UNESCO και στις χώρες — μέλη μη άσπαστης ειδικών, σχεδιάσει μουσείων, διοργανώσε σεμιναρίων και ετήσιας εκδόσεων. Διαργανώνει επίσης συναντήσεις ειδικών πάνω σε ποικίλα θέματα με τη μεσολάβηση των εθνικών επιτροπών και των διεθνών ειδικών οργάνων. Κάθε τρία χρόνια συγκαλεί γενική συνέλευση σε μία χώρα από το μέλη του. Εκδίδει τα πρακτικά των συνελεύσεων, περιοδικά και μονογραφίες με θέματα σχετικά με τα μουσεία.

Το Ελληνικό Τμήμα του ICOM ιδρύθηκε τον Ιούλιο του 1983.

Έχει 60 μέλη και εκπροσωπείται από ένα πενταμέλως Εκτελεστικό Γραφείο. Τα άτομα μέλη του ICOM επέλεξαν μεταξύ των ειδικών που αναφέρονται στα τεχνικά και με τη μεσοκοινωνική έρευνα και μπορεί να είναι επιστήμονες ή πρόσωπα με άμεση ειδική σχέση με το αντικείμενο αυτό.

Μπορούν επίσης να αποκτήσουν την ιδιότητα του μέλους μουσεία ή οργανισμοί που ανταποκρίνονται στις προϋποθέσεις των σχετικών άρθρων του καταστατικού του Διεθνούς ICOM, οργανισμοί στους οποίους άδουκον ή από τους οποίους εξαρτάνται τα μουσεία καθώς επίσης και κάθε οργανισμός που φέρνει τις δραστηριότητες του σε μία ή περισσότερες από τις λειτουργίες του μουσείου.

Ο σκοπός και οι δραστηριότητες του Ελληνικού Τμήματος εντάσσονται μέσα στους σκοπούς και τις δραστηριότητες του Διεθνούς Συμβουλίου Μουσείων και συγκεκριμένα αποκρίνουν:

1. Στην προώθηση και υποστήριξη γενικά μελετών για την ανάπτυξη και οργάνωση των Μουσείων.

2. Στην προώθηση μελετών και μεθόδων τεχνολογίας για την έρεση και παρουσίαση των μουσειακών αντικειμένων.

3. Στην ενημέρωση του πληθυσμού της χώρας και στην προώθηση του ενδιαφέροντος του για τα μουσεία και τη διάδοση της πολιτιστικής κληρονομιάς του τόπου με στόχο την οργανική ένταξη του μουσείου στη σύγχρονη κοινωνική ζωή. Σημαντική για το σκοπό αυτό είναι η κοινή συμμετοχή με την κινητοποίηση των διάφορων φορέων, της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων της χώρας.

4. Στην υποβολή προτάσεων και στην προώθηση αναλόγων ενεργειών στις ομοίες όψεις της πολιτικής και στους σχετικούς Διεθνείς Οργανισμούς για την ανάπτυξη και οργάνωση των Μουσείων.

5. Στην εξεύρεση υποστηρίξεων για μετεκπαίδευση ή εξειδικευμένη επιμόρφωση σε θέματα Μουσειολογίας και συντήρησης.

Για την επίτευξη των σκοπών αυτών χρησιμοποιούνται τα παρακάτω μέσα:

1. Σύνταξη συστηματικών καταλόγων των Μουσείων και κάθε είδους συλλογών της χώρας με βάση τη διεθνή πρότυπα.

2. Συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες του Διεθνούς Συμβουλίου Μουσείων, με την UNESCO, με το «Διεθνές Κέντρο Στήριξης» και την «Αποκατάσταση της Πολιτιστικής Κληρονομιάς» (ICOROM) καθώς και με άλλους Διεθνείς ή Τοπικούς Οργανισμούς που έχουν παρεμφερές σκοπούς.

3. Διαρκής ενημέρωση για την τεχνολογία και τα μέσα συντήρησης και ανάπτυξης των Μουσείων σε διεθνή κλίμακα.

4. Δημοσίευση πλήρους και εξειδικευμένης βιβλιοθήκης για θέματα Μουσειολογίας.

5. Η δημοσίευση ή υποστήριξη δημοσιεύσεων επιστημονικών ή ενημερωτικών εργασιών, που το αντικείμενό τους είναι σχετικό με τους σκοπούς του Ελληνικού Τμήματος του Διεθνούς Συμβουλίου Μουσείων.

6. Σύσταση προσηλώνων ή μονίμων επιτροπών και ομάδων εργασίας με στόχο την έρευνα ζητημάτων που αποτελούν το αντικείμενο του Ελληνικού Τμήματος του Διεθνούς Συμβουλίου Μουσείων.

Οι οικονομικοί πόροι του Ελληνικού Τμήματος του ICOM μπορεί να προέρχονται από επιχορηγήσεις από το Ελληνικό Δημόσιο και Οργανισμούς εν γένει, από κληρονομίες, κληροδοσίες, δωρεές και συνδρομές των μελών του.

Λένα Μερσίου  
Επιμελήτρια αρχαιοτήτων  
Γραμματοδότη του Εκτελεστικού  
Γραφείου του Ελληνικού  
Τμήματος ICOM

## Δ' Διεθνές Συμπόσιο για την Αρχαία Μακεδονία

Θεσσαλονίκη - Χαλκίδιχη  
20-24 Σεπτ. 1983

Το Δ' Διεθνές Συμπόσιο για την Αρχαία Μακεδονία είχε ιδιαίτερο ενδιαφέρον γιατί έλαβε από τις σημαντικές πληροφορίες — έρευνες που ανακοινώθηκαν για γνωστές θέσεις και θέματα. Ο Άγγλος καθηγητής Ν. Χάμον, ειδικός στα θέματα της Β' Ελλάδος (ιστορικό και αρχαιολογικό) τόνισε την ταυτότητα γλώσσας και παιδείας των Μακεδόνων με τους υπολοίπους Έλληνες. Ο καθηγητής Μ. Ανδρόνικος παρουσίασε τις ανασκαφές στη Βεργίνα και ταυτίσε τις δύο φυλές της τοιχογραφίας — στην πρόσοψη ενός από τους τείχος — με τον Αλέξανδρο και τον Φίλιππο. Ο καθηγητής Δ. Παπαγεωργίου έδωσε μία εικόνα του Διού, παρουσιάζοντας τα ευρήματα και ειδικότερα τα άγαλματα, ενώ ο έφορος Μ. Σιγανίδου μίλησε για τις τελευταίες ανασκαφές στην Πέλλα — πόλη βασιλική. Πολύς είναι οι όμιλοι που αφορούν λιγότερες γνωστές περιοχές και καλύπτουν μεγάλες περιόδους (Α. Πύλην - Παπαστερίου, Α. Παπαευθυμίου - Παπαδημιού, Κ. Κωτσάκης, Θ. Σαββόπουλου) μίλησαν για έναν προϊστορικό οικισμό που αποκλεισμένα στο Μόνδαρο της Δ. Μακεδονίας. Με λίγα λόγια τα Συμπόσια εκδόθηκαν εύριστα χρονικά και γεωγραφικά φάσμα της Μακεδονίας που έχει ακόμα πολλά να δώσει στην επιστημονική έρευνα.

## Β' Διεθνές Συνάντηση για την Αποκατάσταση του Παρθένου

12-15 Σεπτεμβρίου 1983

Πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα η Β' Διεθνής Συνάντηση για την αποκατάσταση του Παρθένου που συγκέντρωσε μεγάλο αριθμό ειδικών (αρ-

χιολόγων, αρχιτεκτόνων, γεωλόγων, φυσικών, χημικών, σεαυολόγων) Έλλήνων και ξένων. Στη συνάντηση αυτή οι Έλληνες ειδικοί παρουσίασαν τα προβλήματα που αντιμετώπιζον στην Ακρόπολη καθώς και τα προγράμματα (12 με διάρκεια 10 έτη) που προτίθενται για α) τη συντήρηση του Παρθένου και β) την αποκατάστασή του — με συμπλήρωση τμημάτων με μέλη που βρίσκονται ακόμα καθώς και με αντιγραφή (απότυπα). Την ειλικρινή της εφαρμογής το Σκοπείο και την ομάδα συνεργειών του στο Ε.Μ.Π.

## Μεσοανεθδικρή σύνοδος της Διεθνούς Ένώσεως Βυζαντινών Σπουδών

Από τις 6 ως τις 9 Οκτωβρίου πραγματοποιήθηκε στην Ουρανούπολη η μεσοανεθδικρή σύνοδος της Διεθνούς Ένωσεως Βυζαντινών Σπουδών. Στις συνόδους αυτές που συγκαλούνται στο ενδιάμεσο χρονικό διάστημα μεταξύ των διεθνών βυζαντινολογικών συνεδρίων δηλαδή κάθε πέντε χρόνια, μετεχούν τα μέλη του προεδρείου της Διεθνούς Ένωσεως καθώς και αντιπροσωπείες των εθνικών επιτροπών. Στη συνάντηση της Ουρανούπολης έλαβαν μέρος από ελληνικής πλευράς έκτος από τους 1. Καρογιάννη, Π. Μ. Χατζηρίδη και Α. Βρονιάση που ανήκουν στο προεδρείο της Διεθνούς Ένωσεως, οι Ν. Σφοδριάνος, Μ. Νυσταζοπούλου - Πελεκίδου, Ν. Δραγδάκης, Μ. Μανουσιλάκη, Κ. Μπούρας, Π. Βατοκόπουλος, Β. Παπούλια και Σπ. Τριανφύλης. Το διεθνές αυτό επιστημονικό όργανο έχει κυριώς οργανωτικές αρμοδιότητες. Στη σύνοδο της Ουρανούπολης συζητήθηκαν διάφορα έκκεντρα διοικητικά θέματα καθώς και προτάσεις για το πρόγραμμα του επόμενου διεθνούς βυζαντινών συνεδρίου (Ουάσινγκτον, 3-9 Αιούστου 1986). Αυτός είναι και ο λόγος που δημοσιεύεται το σημείωμα αυτό, γιατί κρήθηκε από το θέμα αυτό ενδιαφέρει πολλούς από τους αναγνώστες της «Αρχαιολογίας».

Σημείωμα με το προαναφερθέν πρόγραμμα που παρουσιάζει η αμερικανική οργανωτική επιτροπή, οι πρώτες ανεθδικρή του συνεδρίου, που θα έχει το γέναιο τίτλο «Κρήση και συνέχεια στο Βυζάντιο», θα γίνεται από 6-6 εισηγήσεις, εντάξιμένες σε ένα κοινό θέμα. Οι απογευματινές ονείθε ανεθδικρή θα γίνεται σε εργαστήρια (4 ή 5) τμήματα που δεν θα έχουν μεταξύ τους θεματική εδάρτη.

Ειδικότερα, η δομή του προαναφερθέν προγράμματος είναι η εξής:

1. Δευτέρα, 4 Αιούστου
2. Η επίσημη ανακοίνωση της αυτοκρατορίας.
3. Ομιλίες επιστημονικών θεσμών και περιηγητικές η μορφή των ήπτημων.
4. Φαινόμενα μεγάλης θρησκευτικής μεταστροφής.
5. Νέο και παλιό στη χριστιανική φυλακία.
6. Η ανάπτυξη και η δομή της εκκλησιαστικής ιεραρχίας.
7. Ο εκχριστιανισμός της τέχνης στην ύστερη αρχαιότητα.
8. Η τέχνη ως κατήχηση.
9. Απόγευμα: 1. Άγρυπα λειτουργία σκευή της πρώτης βύε, περίοδος.
10. Instrumenta studiorum.
11. Αρχαιολογική και γεωγραφική θεωρητική.
12. Ανοικτωμαίες.
13. Τρίτη, 5 Αιούστου

Πρώι: Κωνσταντινούπολη, η φυσιογνωμία της πόλης.

1. Ο αστικός χαρακτήρας της θύζαντ, αυτοκρατορίες.
  2. Τοπογραφία και τελετουργικό τυπικό της πόλης.
  3. Καθμερινή ζωή στην Κωνσταντινούπολη.
  4. Τάξη και εκδηλώσεις θίας μέσα στην πόλη.
  5. Τέχνη σε αστικό πλαίσιο: τέχνη χάρην προπαγάνδας και χάρην απολαύσεως.
- Απόγευμα: 1. Βυζάντιο, αγγλοκρατία. 2. Βυζάντιο, πόλεις: Ιεροσόλυμα και Θεσσαλονίκη. 3. Μουσουλμανική. 4. Ανακοίνωση.

Τετάρτη, 6 Αυγούστου

Πρώι: Δύο τμήματα θάλασσας.

- Α: Το Βυζάντιο και οι Σλάβοι.
1. Οι Σλάβοι μέσα στην αυτοκρατορία.
2. Βυζάντιο και Σλάβοι: αμοιβαία θεωρήση.
3. Η εκλεκτική αποδοχή θυζ, πολιτιστικών στοιχείων από τους Σλάβους.
4. Κίεβο και Κωνσταντινούπολη, καλλιτεχνική και πολιτιστική εξέλιξη και ανεξάρτηση.
5. Η αρχιτεκτονική σε οθωμανικές χώρες και οι βυζαντινές της πηγές.
- Β: Το Βυζάντιο και οι Άραβες
1. Το σουννα, φέρμα ή γέφυρα.
2. Βυζάντιο και Άραβες: αμοιβαία θεωρήση.
3. Οικονομικές σχέσεις.
4. Γηγενείς χριστιανοί πληθυσμοί στο Χαλιφάτο.
5. Καλλιτεχνικές ανταλλαγές.

Το απόγευμα δεν θα γίνει συνέδριο.

Πέμπτη, 7 Αυγούστου

Πρώι: Άνασκαφή και ανάκαμψη στον 9ο και 10ο αιώνα.

1. Η ανάσκαψη και η αντίληψη του παρελθόντος στη φιλοσοφία.
  2. Νέες μορφές ανάλυσης: ήρωες και άγιοι.
  3. Οι ρίζες του πρώτου θύζαντ, ανθρωπισμού.
  4. Η ανάσκαψη της κοινωνίας και των νόμων της.
  5. «Πατριναρχία» και νέα προγράμματα στη θύζ, εικονογραφία.
  6. Κινητισμός στη μακροχρονία.
- Απόγευμα: 1. Βυζαντινά άντικείμενα από ελεφαντόδοντο. 2. Άσκη αρχαιολογία: Κορυθών και Χερσον. 3. Νομισματολογία. 4. Η ιστοριογραφία των θύζαντ: σπουδών. 5. Ανακοίνωση.

Παρασκευή, 8 Αυγούστου

Πρώι: Ο μεσογειακός κόσμος στον 13ο αιώνα.

1. Η νέα διαμόρφωση κρατών.
  2. Άλλοι στην οικονομική ίσχυη και έπληρωση.
  3. Θεολογία, αναστατική και θυτική.
  4. Εκδηλώσεις μέσα παρενομοποιημένης τέχνης.
  5. Ζωγραφική στην Αρμενία της Κιλικίας ή σε άλλες ειδικές περιοχές.
- Απόγευμα: 1. Μουσουλμανική. 2. Η τέχνη από βασιλεία των Σιταυροφώνων και στην Κύπρο. 3. Προγραμματισμένη τέχνη στην εικονογράφηση βίων άγιων και της Καινής Διαθήκης. 4. Ανακοίνωση.

Έκτος από το πιο πάνω πρόγραμμα του συνεδρίου της Ουδάντων, πολλή συζήτηση έγινε και για το πρόγραμμα του προερχόμενου θύζαντ συνεδρίου των ιστορικών επιστημών (Στουτγάρδη, τέλη Αυγούστου 1985) που ανακοίνωσε η γεν. γραμματεία της αντίστοιχης διεθνούς Ένωσης κ. Ελένη Αλνιερ. Το πρόγραμμα αυτό προβλέπει τρεις ομάδες θεμάτων: Α. Τα μεγάλα θέματα (1. Ο ήλιος οικιστική. 2. Η εικόνα του Άλλου: άλλοθι, αμοιβαία, ονομαστική, περιβρασιολογική. 3. Η αντίσταση εναντίον στο φασισμό, στο ναζισμό και στον Ισπανικό μεταπολεμικό μέχρι το 1945). Β. Θέματα μεθοδολογίας (1. Αρχαιολογία και Ιστορία. 2. Φύλο και Ιστορία. 3. Ο Μάξ Βάλνερ και η ιστορική μεθοδολογία). Γ. Θέματα των τμήματων κατά χρονικές περιόδους. Στο τμήμα της αρχαιολογίας θα αναπτυχθούν τα ειδικότερα θέματα. 1. Το φαινόμενο «πολιτική» του γένους των άρχαιολογικών πολιτισμών. 2. Κράτος και θρησκεία στις άρχαιες κοινωνίες. 3. Βουζά, πο-

τόμια, έρημοι και άσκη: φραγμοί ή γραμμές επαφής. Το τελευταίο αυτό θέμα είναι κοινό και στο συνέδριο του Μεσολίνου, που επισήμως περιλαμβάνεται στο πρόγραμμα του και: 1. Λαϊκά κινήματα, θρησκευτικά κινήματα από Μεσολίνια. 2. Έξουσια και άρχες στο Μεσολίνια.

Σπίρος Τριωίδης

## Σεμινάρια και συνέδρια

Μία σειρά σεμιναρίων και συνεδρίων που οργανώνονται το 1984 μύς έτελλε η άναγνατρία μας κα Σαρπτάκη από το Sheffield.

2) 12-14 Δεκεμβρίου 1983 TAG, Fifth Theoretical Archaeology Group Conference, Πληροφορίες: A. Whittle, TAG Org. Committee, Dept. of Arch. Univ. College, Cardiff.

2) 11 Σεπτεμβρίου 1984, Ancient Macedonia, Univ. of Manchester, Dept. of Extra-Mural Studies, Manchester Museum, Manchester M13 9PL.

3) 24-25 Μαρτίου 1984, Prehistoric Settlement and Society Prehistoric Science Spring Conference, Πληροφορίες: Secretary, 40 St. James Rd., Edgbaston, Birmingham B15 1JR.

4) 1-8 Απριλίου 1984, Chios in the Ancient World, Πληροφορίες: Dr. C.E. Vaphoroulis - Richardson, Jesus College, Oxford.

5) 11-17 Σεπτεμβρίου 1984, Vth Inter. Congress of South-East European Studies, Πληροφορίες: The Secretary, Dept. of Modern Greek and Byz. Studies, King's College, Cambridge.

6) 27 Σεπτεμβρίου - 1 Οκτωβρίου 1984, Vllth Congress of the Inter. Federation of the Soc. Classical Studies, Πληροφορίες: The Secretary, Royal Irish Academy, 19 Dawson Street, Dublin 2, Ire.

7) 20-24 Αυγούστου 1985, Vth Inter. Congress on Women in classical antiquity, Πληροφορίες: Dr. P. Bernardini, Istituto di Filologia Classica Invenita di Urbino, Lucia 6.61029 Urbino, Italy.

## Φωσικοχημικές μέθοδοι διερεύνησης των Έργων Τέχνης (Πινάκες, εικόνες, τοιχογραφίες)

Ο Ελληνολογικός Έπιστημονικός και Τεχνικός Σύνδεσμος οργανώνει στις 17-18 Οκτωβρίου 1983 στο Έβνικό Ίδρυμα Έρευνών ένα διήμερο μέλη της συνάντησης αυτής οι ειδικοί στις διάφορες μεθόδους παρουσίασαν τις μεθόδους τους και το έπιτεύγματά τους στον τομέα τους σε σχέση με την έποχή που ερεζέταν και το υλικό που άφορα. Για άλλη μιά φορά τονίστηκε η άνηξη διεπιστημονικής συνεργασίας σε θέματα που άφορούν τη συντήρηση των έργων τέχνης.

## ΕΚΘΕΣΕΙΣ

### Εικόνες από την ιστορία της Κύπρου

Η έκθεση αυτή που παρουσιάζει το Έλληνικό Πολιτιστικό Κέντρο Παρισιού στο «Έλληνικό Σπίτι», από την 1η ως τις 15 Νοεμβρίου 1983 περι-

λαμβάνει 120 μεγάλες έγχρωμες φωτογραφίες που άπεικονίζουν έργα τέχνης και μνημεία, αντιπροσωπευτικά της ιστορίας της Κύπρου από τη νεολιθική έποχή μέχρι τους νεότερους χρόνους. Τοποθετημένες - αφηγηματικά - συγκεντρωμένες κατά έποχές και πλαίσιαμένες από σύντομα, άσκη έπισημαστικά κείμενα, οι φωτογραφίες αυτές άδουν μία έξοραβη εικόνα της Κυπριακής ιστορίας.

Οι φωτογραφίες που χρησιμοποιούνται στην ιστορική αυτή άναδραση προέρχονται κυρίως από το Μουσείο Λευκωσίας και το Βρετανικό Μουσείο και έχουν υπονομασθεί στο θέλλιο «Footprints in Cyprus» που έπιματλήθηκε και, μέρμα, συνέγραψε ο Sir David Hunt νυνότος άρχαιολόγος και προηγ. Ύπατος Άρραστής στην Κύπρο. Στο θέλλιο αυτό συνεργάστηκαν διεθνώς κύριος άρχαιολόγος όπως ο Β. Καραγιάννης, ο N. Coldstream, ο Sir St. Runciman, η V.A. Tallon Brown και είναι άφιερωμένο στη μνήμη του Κύπρου Τ. Άεθνήτη που νόσως πρόφερε στην πατρίδα του.

Η έκθεση αυτή προπονομασάστηκε στο Λονδίνο από την Ελληνίδα Lady Ήρα Hunt, άκολουθώντας τον τίτλο του θέλλιου, Ο τίλος αυτός, «Footprints in Cyprus», έκαράσε άναλυση τον έδωτομο χαρακτήρα της Κυπριακής πολιτιστικής, πολιτισμολογίας και άναμολογίας. Χάρη στη γεωγραφική της θέση, το φυσικό της πλούτο και κυρίως τα κοιτάσματα χαλκού, η Κύπρος υπήρξε διεθνές κέντρο στην Ανατολική Μεσολίνια από την άρχη της ιστορίας της. Είναι άδωκαλο να έπαιρασε κανείς την ιστορία ένος άδωτο με εικόνες μνημείων. Ένα κτίριο έτος νόσως να άντιπροσωπεύει μιά ιστορική στιγμή, την οικονομική εύραρία μιάς περιορισμένης ομάδας ανθρώπων, χωρίς να έχει άδωτερες άνταποκρίσεις με την κοινωνική προσημοκτομία. Πιά πρώτα, τα μικρά άντικείμενα κεραμικά, άγαλματάρια και η εικαστική έκφραση, φέρουν τη άφραγία του κοινωνικού ύψοβαθμού μέσα στο άδωτο άδιουρηγητήκην.

Οι εικόνες που άποτελούν την έκθεση «images of l'histoire de Cyprus», άντικατοπρίζουν τις φάσεις από τις άποίες πέρασε ο Κυπριακός πολιτισμός: Μυκηναϊκή, Γεωμετρική, Αρχαϊκή, Κλασική, Ελληνιστική, Ρωμαϊκή, Βυζαντινή, Φράγκική, Τουρκική - τις ίδιες ιστορικές διακυμάνσεις που χαρακτηρίζουν τα νησία και την περσιερτική Έλλάδα. Η παρουσία των Έλλήνων της Μικραϊκής έποχής, Άχαιοί, άλλοι, είναι άδωστή από το 1500 π.Χ. η δε έγκατάσταση τους είναι γεγονός περί το 1200 π.Χ. έποχή που έγιναν μεγάλες μετακινήσεις πληθυσμών από Αίγυπτο και την Ανατολική Μεσολίνια. Από τότε, το έλληνοκοινό στοιχείο άναμολογικά άναμολογικά, με ίσχυρες και νυνικές άδωες, ριζώνει έτοι ύστε, άποιο άλλος εκτοπίζει την Κύπρο - άποιο ο φράγκος - κυβέρνησε έναν άλο που μάλισσε έλληνα και λάτρεψε έλληνοκοινό θείο.

Τα θάβητρα αυτά άναμολογία ίσχη έκφραζει η έκθεση, που είναι άμωβήλο του Έλληνικού Πολιτιστικού Κέντρου στην έκδηλώσεως που γίνονται το γεγονό άναμολογία στο Παρίσι, να την Κύπρο, από άλους τους Έλληνικούς Σάλλωγους.

Η έκθεση πλάκωνάται από άούληση στραγγιγής τράπεζας, έδαμείας του Β. Καραγιάννη και άδωκο κυπριακό τραγουδίλο από την Α. Παπατάκου. Την έπιματλήσαν δε τα παρακάτω μέλη του Ε.Π.Κ.Π.: Α. Κρητικό Αντιπροέδρος, Α. Ραν Γεν. Γραμματείας για την άνάμολη της στραγγιγής τράπεζας, και η άδωρηση, Α. άα Charalou, υπεύθυνη τυπού και Α. Guest - Παπαμωώλη για την έπιμαεία κείμενων, την παρουσίαση και διεύθυνση του υλικού. Προγραμματίζετάρ δε η παρουσίαση της έκθεσης αυτής από το Γαλλικό Ίνστιτούτο Αθηνών στην αίθουσα της όδου Ζίνα.



## Ἀκρόπολη

Μελέτες, έρευνες, έργα για τή διάσωση τού Ἱερού Βράχου  
14 Σεπτεμβρίου-14 Ὀκτωβρίου 1983

Στὴν Ἐθνικὴ Πινακοθήκῃ ἀνατέθηκαν γιὰ μικρὸ διαστηρικτὸ χρονικὸ διάστημα μὴ σημαντικὴ ἔκθεσις. Πρόκειται γιὰ τὴν ἔκθεσις μετῶν καὶ σχεδίων ποὺ ἔγινον ἀπὸ πάλαια τὴν κινήσει γιὰ τὴν διάσωση τῶν μνημείων τῆς Ἀκρόπολης.

Ἐκτός ἀπὸ τὸ τίμημα ἔκθεσις ποὺ περιλαμβάνει σχέδια καὶ μελέτες ποὺ ἔγινον, κυρίως τὰ τελευταία χρόνια, ἀπὸ πάλαια τὴν ἐνεργείαν γιὰ τὴν διάσωση τῶν μνημείων τῆς Ἀκρόπολης, ὁ ἐπισκέπτης μπορεῖ νὰ θαυμάσει καὶ νὰ καταλάβει τίς μακρὲς τῶν μνημείων τῶν Ἱερῶν Βράχων. Ἐπίσης μπορεῖ ὁ ἐπισκέπτης νὰ πάρει μὴ ἰδέα γιὰ τίς ἐργασίαι ποὺ ἐκτελοῦνται κατ'ἀνάγκη τῶν αἰετινῶν δεσμοῦ ποὺ ἔχουν τοποθετηθεῖ ἀπὸ προηγούμενες ἀνασκαφικὲς ἐργασίαι προκαταναίως τῆς θροῦν τῶν μαρμάρων καὶ αὐτὸς ἀπὸ τίτιον ποὺ τὸς ἀντικαθίστων σήμερα.

Ἐκτινέται ὅμοια καὶ ἐργασίαι μαρμαρογλυφικῶν μὴ δειγμάτων ἀπὸ σπιθαμῶν ἐργασίαι ποὺ ἀρτῆρι τὸ κάθε ἐργασιὸν εἰς πέτρα. Πολὺ ἐνδιαφέροντα εἶναι τὰ δύο διαμοίματα ἀνωτικῶν μηχανῶν ποὺ χρησιμοποιοῦνται ὡς ἀρχαία γιὰ νὰ σηκώνουν τῶν τεράστιων λίθων μὴ τοὺς ὁποῖους ἐξήταν τὸς κινήσει τῶν.

Ἐνα μικρὸ μέρος τῆς ἔκθεσις εἶναι ἀφιερωμένον στὴς μετῶν τῶν Παρθενῶν ἐνώπιον ἐνα συμπλήρωμα τῆς ἀποτελεῖ τὸ ὀπτικο-ακουστικὸ τίμημα, ἀίθρα ὀργανωμένη. Σ' αὐτὸ προβάλλονται διαφάνειαι καὶ ἀκουεῖται ἐνα πυκνὸ φωνῶν καὶ εὐχάριστο κείμενον ποὺ μᾶς διηγείται τὴν ἱστορίαν τῶν Ἀθῶνων καὶ τῆς Ἀκρόπολης. Τέλος ἐνα μικρὸ φιλμ μὴ δεῖξει στιγμῆς ἀπὸ τὴ μεταφορὸν ὀργανωμένων γλυπτῶν τῶν μνημείων εἰς τὸ Μουσεῖον.

## BIBLIA

### Ἡ ἄλλη Χαλκιδική

Πρακτικὰ τῶν 1ου Συνεδρίου γιὰ τὴν πολιτιστικὴ ἀνάπτυξιν τῆς Χαλκιδικῆς.

Ἐκδ. Στίτι πολιτισμῶν Δήμου Ν. Μουδανίων, Χαλκιδικῆς 1983.

Κυκλοφοροῦν τὰ πρακτικὰ τῶν 1ου Συνεδρίου γιὰ τὴν πολιτιστικὴ ἀνάπτυξιν τῆς Χαλκιδικῆς ποὺ ἔγινε ἀπὸ Νέα Μουδανία, 8-9 Μαΐου 1983.

Τὴν ἡμέραν οἱ ἐισηγητικὲς ὁμιλίαι κινήσαν ἀπὸ θέματα σχετικὰ μὴ τὴν προσοβίαι καταγραφῆς τῆς σημερινῆς πολιτιστικῆς υποδομῆς εἰς νομὸν (μνημεῖα, τέχνη, λογοτεχνία, ἐπιγραφισμὸς κ.λ.π.) καὶ τῆς διερεύνησις τῆς ἱστορικῆς τῆς ἐξέλιξις καὶ τῶν παραγῶν ποὺ ἔχουν ἐπιφέρει πᾶνιν σ' αὐτὴν. Οἱ ὁμιλητικὲς ἦταν: Ν. Νικωνάκος, Μνημειακὸς πλοῦτος τῆς Χαλκιδικῆς, Πλ. Θεοχαρίδης, Ἐπιμεθῶδες εἰς ἱστορικῶν χώρων, καὶ κτίριον - ἀνάγκη γιὰ μὴ πικυτέρη ἀνεκμετάλλωσις τῶν προβλημάτων. Ἰ. Παπαγγέλιος, Οἱ ἀποδοὶ τῆς ἀρχαιολογικῆς ἔρευνας ἐπὶ Χαλκιδικῆ, Μ. Πολυβίου, Οἱ προσηγορικὸν οἰκισμῶν τῆς Χαλκιδικῆς καὶ ἡ ἐπιτάσσου ἀνάγκη καταγραφῆς τῶν πολιτιστικῶν στοιχείων τῶν Γ. Τσιβίδης. Ἡ πολιτιστικὴ κληρονομία τῆς Χαλκιδικῆς καὶ ἡ σχέση τῆς μὴ τῶν Ἁγίων Ὁρών, Ν. Ρούτιου, Πολιτιστικὸν εἶδος καὶ τὸν Ἄχ. Βαμβακοῦδης, Καταγραφαὶ λαογραφικῶν στοιχείων Δ. Κύρου, Ἐκπαιδεῖται ποὺ ἀνοδοῦνται καὶ παραμένουν: Π. Ἐμμανουῆλ, Οἱ ἀνοδοῦντες τῆς Χαλκιδικῆς. Πᾶντα τὴν ἡμέραν, οἱ

φορεῖς τῆς Χαλκιδικῆς αὐτήθησαν γιὰ τὴν μέχρι τώρα δουλειὰ τῶν, καταγράφουσι σύγχροναν θετικῶν καὶ ἀρνητικῶν ἐμπειριῶν. Τῆς ἡμέρας ἐξοστῶνται τὸ αἶμα ποὺ καθορίζουσι τὴν σημερινὴν πολιτιστικὴν κατάσταση. Μέσα ἀπὸ αὐτῆς τῆς διαπιστώσεως αὐτήθησαν προτάσεις γιὰ τὴν παραπέρα πορείαν τοῦ πολιτιστικοῦ κινήματος τῆς Χαλκιδικῆς.

Τὸ Συνεδρίον γιὰ τὴν πολιτιστικὴ ἀνάπτυξιν τῆς Χαλκιδικῆς - εἶναι συνέλευσις προσηγομένη, ποὺ ἔγινε ἐστὸν Πολύγυρον τὸν χειμῶνα τοῦ '81 μὴ θέμα - Συνεδρίον γιὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς Χαλκιδικῆς - καὶ ποὺ εἶχε ὀργανωθεῖ ἀπὸ τὸ ΤΕΕ-Τμήμα Κεντρικῆς Μακεδονίας καὶ τοὺς μακροῦς φορεῖς τοῦ Νομοῦ. Ἐκεῖ, γιὰ πρώτη φορὰ, διαπιστώθηκε ἡ ἀνάγκη νὰ γίνουσι συνέδρια κατὰ θεματικὴν ἑνότητα ὥστε ἀπὸ τὸν γενικὸν χαρακτήρα τοῦ πρώτου συνεδρίου νὰ οδηγηθῶμεν εἰς ἀνταλλαγὴν ἀποψῶν καὶ προβληματισμῶν πᾶνιν εἰς ἐξειδικευμένα θέματα.

### Τὸ ἀρχοντολὸγίον τῆς Μήλου καὶ τὸ οἰκισμὸν τῆς

Ἀνδρέας Λεντάκης  
Ἀθήνα 1983 (Ἀνάτυπον ἀπὸ τὸν τόμον Μηλιακὰ Α')

Στὴ Μήλον, πάλαι οἰκισμῶν ὑπάρχουσι ὅμοια ἐνετινέμενα εἰς κτίρια καὶ ἀνάμνηματα ἀπὸ-ἄπου ἀπὸ τὸ μικρὸ μουσεῖον τοῦ νησιοῦ. Τὸ οἰκισμῶν αὐτὸ εἶναι μαρτυρικὸν γιὰ τοὺς κατὰ καιροὺς ἀρχαίους τῆς Μήλου, Φθιώτικος καὶ Ἑλληνες. Στὴν ἐργασίαν αὐτὴν ὁ Α.Λ. προσπαθεῖ νὰ ἀναγορεύσει τοὺς κατὰ τὸν οἰκισμῶν καὶ δίνει μὴ ἀνύπλητην ἱστορίαν τοῦ ἀρχοντολογίου τῆς Μήλου - καθὼς καὶ μερικὰ γενεαλογικὰ δέντρα - ὅπου μᾶς δίδουσι καὶ μὴ σύντομὴν ἱστορίαν τῆς καταγωγῆς τοῦ οἰκισμοῦ. Εἶναι μὴ πρωτότυπον μελέτη, ἐνδιαφέροντα ποὺ ἔχει τὸ πρότερον νὰ διαθέθεται εἰκόνα.

### Τὸ Πήλιον

Γιάννης Κορδάτος  
Μπάρινον, Ἀθήνα 1983

Λαογραφικὴ ἐργασίαν, ἀπὸ γνωστὸν ὄφρος τοῦ Γιάννη Κορδάτου. Ἐλάχιστα ἔχουν γραφεῖται γιὰ τὸ Πήλιον καὶ αὐτὸ τὸ μικρὸ βιβλίον εἶναι μὴ ἀπολύτως.

### Ρέβερμον, τριάντα αἰώνων πολιτεία

Α. Νεβεδάκης  
Ἀθήνα 1983

Ἐνας ἐξαιρετικὸς - ὀδηγὸς - τῆς ἱστορίας, τῶν μνημείων καὶ τῆς ζωῆς τῶν Ρέβερμων καὶ τῆς νῦν περιοχῆς. Μαθαίνει κανεὶς χίλια δύο πράγματα καὶ χαίρει τὸ βιβλίον αὐτὸ μέχρι τῆς τελευταίας τοῦ σελίδου.

### Τὶ ἔτρωγον οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες

Χρήστου Μότσιας  
Κάκος, Ἀθήνα 1983

Τὸ καταπολιτικὸ καὶ συγχρόνως διασκεδαστικὸν αὐτὸ βιβλίον, μὲ τὸ χουμοριστικὸν ἐφαρμόσει, μᾶς πληροφοροῦν γιὰ τὸ πᾶν καὶ τὶς ἔτρωγον οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες, δίνοντάς μας καὶ τίς πηγὰς ἀπὸ ποῦ ὁ

συγγραφεὺς ἐβλήθη τὸ ἕλικον τοῦ. Ἀκόμη μᾶς πληροφοροῦν γιὰ τὸ κόστος, τῶν τροφίμων ἐπὶ τὴν ἀρχαιότητα καὶ μᾶς παρέχει καὶ μερικῆς συνταγῆς μαγειρικῆς...

### Παναγιώτρου Βενετσιανῆς, ὁ ἀπροσκύντου Κλέφτης τοῦ Ταῦτετου

Μαρία Δρογκαρή  
Ἀθήνα 1982

Πρόκειται γιὰ μὴ ἱστοριογραφίαν τοῦ Παναγιώτρου Βενετσιανῆ ποὺ τοποθετεῖται ἀπὸ γεωγραφικὸν - ἱστορικὸν πλῆθος, μὲ τὴν βοήθειαν τῆς γραφικῆς καὶ τῆς προφορικῆς παράδοσις.

Ἀπὸ τῶν ἑλλήνων Μπαρδοῦντων ἀνοδοῦνται, ἰδίως ἀπὸ τὸ 1789 καὶ εἰς μετὰ τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821, ἴταν οἱ Βενετσιανῆδες, τοὺς ἀποῖους τὸ 1830 βρισκόμεν νὰ εἶναι ἀκόμη ἡ ἡγετικὴ οἰκονομία τῆς Καστορίας, πρῶτον, ὅσο ζῶσι ὁ Παναγιώτρου μετὰ τὸν χαλασμὸν τοῦ (1780), τὴν γεννὰ τὸν ἐπισκοπεῖ, σ' ἅλη τῆς Λακεδαιμονίας, ὁ Ζαχαρίας. Μετὰ τοὺς δύο αὐτοὺς Ἰωάννης ἀπολοῦσιν οἱ Γαλιτράδης, Γοργάνων - Κοιμιστροῦσαν - Ἄρνας. Ἄλλα ὀδοφωβηθῆσι, ἀπὸ ἑνα ἀνεξέμητον τοῦ ἱστορικοῦ - πρῶτη μεγάλη πατριωτικὴ φυσηγομῆσι τῆς Μπαρδοῦντων - τοῦ 18ου αἰ. ἴταν ὁ Καπετῆνισμὸς τῆς Καστορίας, -περιθῶν τῆς Κλέφτης τοῦ Μοριά, Παναγιώτρου Βενετσιανῆς-

### Περιοδικὸν HOROS

Τ. 1, Ἀθήνα 1983

Ἐνα ἐν ἀρχαιολογικῶν περιοδικῶν κυκλοφοροῦν τῆς μέρας αὐτῆς. Ἡ ἐκδοτικὴ τὸ ὄνομα (Α. Ματθαιοῦ, Γ. Πικουλάς, Α. Τσαορδούλας) ἀποτελεῖ ἐγγύη γιὰ τὴν ἐπιτυχίαν. Ἡ ἐκδοτικὴ ὄμοια πιστεύει πᾶν ἐνα ἐπιστημονικὸν περιοδικὸν δὲ μπορεῖ νὰ καταχωρεῖ μόνον ἐπιστημονικὰ ὄφρα, ὁλοῦν πρῶτον νὰ ἀρῶνται ἔναν κριτικὸν λόγο. Ἡ κριτικὴ εἶναι πρῶτη πολιτικῆ, ὅπως πολιτικῆ εἶναι καὶ ἡ ἐπιστήμη. Ἡ κριτικὴ προϋποθέτει μὴ ἰδεολογίαν, τὸ ἴδιον καὶ ἡ ἐπιστήμη, ἀποφασίζουσι μὲ τὴν ἀντίληψιν ποὺ θέλει τὸ ἐπιστημονικὸν περιοδικὸν ἀνεκμετάλλωσι, -σοβῶν καὶ ἀπολιτικῶν, γιατί ἐστὶν ἄνθρωπον τίποτα ἄλλο, ἀπὸ τὸ νὰ ὄνοῦνται τὰ προβλήματα, καὶ προβλήματα ὑπάρχουσι πάντο. Αὐτοὺς τοῦ εἰδῶν εἶναι τὸ ἑλληνικὸν ἀρχαιολογικὸν περιοδικὸν, ἂν ἔβρισται κανεὶς τὴν ἀΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΝ, ἀλλὰ καὶ τὸ περιοδικὸν ἔξωθεν ὑπερῶν μὴ ἐπιστημῆς ὄφρα, ὀδοφωβῶν καὶ χωρὶς ἰδεολογίαν, ἐπιστήμην τῶν παραπομπῶν, ποὺ ἔχει τὴν παραπῶν νὰ μιλήσει γιὰ τὸ οἰδεῖμα, ποὺ ὄδονται νὰ ἀρῶνται, ἐνα δωντῶν λόγο καὶ ἐπομένως δὲ μπορεῖ νὰ παραβῆσι τὸν νομικὸν γινόμενον καὶ νὰ ἀνευθύνει.

### Οἰκιστικὴ / Eikistics

Τ. 50, ἀρ. 30, Σεπτέμβριος-Ὀκτώβριος 1983

Τὸ νῦν τεύχος τῆς Οἰκιστικῆς εἶναι ἀφιερωμένον ἀπὸ Ἐπιγονοῦν καὶ μὴ χωρὶς τεχνολογίαν. Μὲ ἕναν πρόλογον τοῦ ἐκδοτῆ Π. Ψωμοπούλου καὶ μὴ ἐισαγωγὴν τοῦ Μιτ Μπρῶνστον ὀδοῦνται τὸν τὴν ἐκδοσὸν τοῦ τόμου αὐτοῦ, ἡ Οἰκιστικὴ περιλαμβάνει: ἄφρα διακοσμημένων Ἑλλήνων καὶ ἔξωθεν ἐπιστημονικῶν ὄπως τῶν Α.Γ. Clarke, Ph. J. Loukasas, J. Gottmann κ.δ.

## Motel of the Mysteries

David Macaulay  
Houghton Mifflin Co Boston, 1979

Μόλις έφτασε στά χέρια μας τό έξαιρετικά χρονογραφικό, εικονογραφημένο βιβλίο «Το Μοτέλ των Μυστηρίων». Το 1985 τό Β τμήμα της Αμερικής βάζεται κάτω από σφύρα σκοπιμικών και χρηστικών αντικειμένων.

Το 4022 κάποιος όσμος μελετητής, ο Howard Carter, βρίσκει και έξερχνει ένα Μοτέλ, τό Μοτέλ των μυστηρίων. Εκεί, ένας χαμένος πολιτισμός τό αποκαλύπτεται ανα-όρα. Το βιβλίο χωρίζεται σε τρία μέρη, Α, Ο, Χάριος, Β. Το αντικείμενο, γ. Σουβέρβ και αντίγραφο ποίησης, τών

### Μουσικά κουτί

Αυτό τό εύστοχο όργανο, ταυοθετημένο πάνω από τό ιερό όγείο, είχε δύο χροσές. Πρωτη, τριώντιος τό χερολί, άρχιζε νά ρέει άθρονο νερό από τήν ιερή πηγή μέσα στο ιερό όγείο. Δεύτερη, Άφου είχε τριβηχτεί τό χερολί, ένα συνεχές ρυθμό έπρεχε μέσα στο κουτί, κάνοντας με όλη μουσική συνόδο που διαρκούσε ώς τήν ιεροτελεστία.

## Aus dem Weingarten der Antike

Gerd Hagenow  
Verlag Philipp von Zabern, Mainz 1982

Με τό πάλιο - από τό όψη της Αρχαιότητας - σύγγραφο, μας είναι πληροφορίες γιά τήν άδία, τή σημασία της άμπελο- στον άγριο πολιτισμό, γιά τό ρόλο της στην ποίηση άλλά και γιά τήν τεχνική της καλλιέργειας της.

## Archäologie und Photographie

Franz Schubert, Susanne  
Grunauer-von Hoerschemann  
Verlag Philipp von Zabern, Mainz 1983

Με 50 παραδείγματα «εικονογραφία» θεωρούμε τό πολύ χροσίο αυτό βιβλίο που με πληροφορίες γιά τή δυναμικότητα της φωτογραφίας στην υπηρεσία της άρχαιολογίας.

## In pursuit of the Past

Lewis R. Binford  
Thames and Hudson 1983, New York

Ο Α. Μίνφιντ, ο «ϊδρυτής» της Νέας Αρχαιολογίας, εκθέτει τις ιδέες του γιά τήν πρόοδο της άνθρώπινης κοινωνίας. Ένα βιβλίο, πολύ ένδιαφέρον, άκόμα και άν δεν συμφωνείτε με τόν συγγραφέα, διαθέτει εύκολα και αποτελεί άσκημη γιά τό μυαλό.

## Air Photo Interpretation for Archaeologists

D.R. Wilson  
St. Martin's Press 1983, New York

Με τις 212 σελίδες και τις 130 φωτογραφίες του τό βιβλίο αποτελεί άντικείμενο ένα άπαραίτητο εργαλείο του σύγχρονο άρχαιολόγο.

## Trees and Timber in the Ancient Mediterranean World

Russell Meiggs,  
Oxford University Press 1983

Μιά έρώση που έλεπε, το βιβλίο τών Meiggs πέρνει τό κενό αυτό σχετικά με τό δέντρο και τό έλα στον άρχαιο Αιγαϊκό κόσμο. Τό δάση, στις περιοχές αυτές, άλλάξαν μορφή από τήν αρχαιότητα μέχρι σήμερα. Εκτός από τό γεγονός ότι περιορισμένα σημαντικά, είδη δέντρων που οι άρχαιο χρησιμοποιούσαν εύριστα, σήμερα είναι σχεδόν άγνωστα — όπως οι κέδρος του Αιθιοπία, τό ημισίμια αυτό δέντρο, από τό οποίο μόνο 14 σάβωνα σήμερα — ενώ νέα είδη έχουν κάνει τήν εμφάνισή τους — π.χ. ο εύκαλιπτός που ήρθε από τήν Αυστραλία. Στην Ελλάδα που είχε πλούσια δάση κατά τόν 4ο αι. π.Χ., τό 1821 δέν είχε άπομείνει παρά τό 14%.

Καταστροφική έπίδραση στο δάση είχε και η άναίτητη του αειφόρου που ή ο αύσηση του πλέθους — αύσηση δομική δραστηριότητας — που άνα έπακόλουθο είχαν τή χρήση έύλου. Στο κεφάλαιο με τους γενικούς τίτλους του βιβλίου αυτού ο άναγνώστης θά βρει πλούσια και απάντα πληροφορήση συγκεντρωμένη και σχολαστική με έξυμνο, εύχρηστο και συστηματικό τρόπο.

## Sikyon

Audrey Griffin,  
Clarendon Press, Oxford 1982

Πρόκειται γιά μιά πολύ ένδιαφέροντα και άφρα άδριασμένης μονογραφία που άποτελείται από τρία μέρη: 1. Τοπογραφική και άρχαιολογική πρόληψη. 2. Πολιτική ιστορία της Σικωνίας, III. Σικωνία τέχνη. Ο χροσός της Σικωνίας έχει άνασκαφεί μερικώς έτσι πολλά έρωτήματα σχετικά με τήν τοπογραφία παρομένων όλοτα. Ωστόσο σκεπτικώς παραμένει και ο ρόλος της Σικωνίας, στη διεθνή πολιτική, ένα είναι γνωστός ο ρόλος της στα σημαντικά γεγονότα της Ελλάδος — άν και ο ρόλος της δέν υπήρξε ποτέ πολύ σημαντικός. Ένα άλλο θέμα που θέεται στο βιβλίο αυτό είναι η καλλιτεχνική άνθηση που γνώρισε η πόλη κατά τους 5ο και 4ο αι. π.Χ. και που καθήρτηζε τή στα θουμισία φημισμένα που βρίσκονται έπί τοιχοι. Σε όραμένως περιπτώσεις, η τέχνη είχε πολιτικό περιεχόμενο και ύπαρχον ένδειξες γιά τήν έπιρροή των τυρώνων και άλλων δημοσίων προσώπων στην τέχνη.

## Early Metallurgy in Cyprus 4.000-500 B.C.

Acta of the International Archaeological Symposium

Μόλις κυκλοφόρησαν τό πρακτικά του διεθνούς άρχαιολογικού Συμποσίου που οργανώθηκε στη Λάνακκα της Κύπρου, από τήν 1η μέχρι τις 6 Ιουνίου 1981, από τό Ίδρυμα Πειραιώς και τό Ύπουργείο Συγκοινωνιών. Ο τόμος περιλαμβάνει 28 άρθρα (και συζητήσεις) διακεκριμένων έπιτομίων, άδειγματοληπτικό παράθετο με μερικούς τίτλους: Geological Features and Ancient Exploitation of the Cuprififerous Sulphide Orebodies of Cyprus, C. Constantinou, Cyprus Geological Survey, Nicosia, Cyprus. Towards a History of Copper Mining in Cyprus and the Near East: Possibilities of Mining Archaeology, G. Weisgerber, Deutsches Bergbau-Museum, Bochum, West Germany.

Minioan Metallurgy and Cypriot Copper, K. Branigan, University of Sheffield, Sheffield, United Kingdom. The Mycenaean Bronze Industry, S. Iakovidis, University of Pennsylvania, Philadelphia, Pennsylvania. Metal Vases of Cypriot Type from the 16th to 13th Centuries B.C., P.S. Merrillees, Canberra, Australia. The Nature of Trade in the LBA Eastern Mediterranean: The Organization of the Metals Trade and the Role of Cyprus, James D. Muhly, University of Pennsylvania, Philadelphia, Pennsylvania. Copper Metallurgy in Sardinia During the Late Bronze Age: New Prospects on its Aegean Connection, F. Lo Schiavo, Sassari, Sardinia, Italy. Cyprus and the Beginnings of Iron Technology in the Eastern Mediterranean, A.M. Snodgrass, Cambridge University, Cambridge, United Kingdom. Metallurgy in Cyprus during the 11th Century B.C., V. Karageorghis, Department of Antiquities, Nicosia, Cyprus.

## ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΒΑΡΒΑΡΟΤΗΤΕΣ

### Καί πάλι τό θέμα των στρατώνων του Καποδίστρια

Τό Έρωτικό Κέντρο Άργους και η Άρχαιολογική Έταιρεία ζήτησαν νά άρχίσουν άμέσως τό έργο στους στρατώνες του Καποδίστρια.

#### Η ΑΝΑΘΡΟΠΑ

-Τό Έρωτιστοαλληλικό Κέντρο Άργους και η Άρχαιολογική Έταιρεία, διεργμύοντας και τήν όδομήση γνήσιη πολλών συλλογικών φορέων της πόλης του Άργους, άπευθύνον τήν παροχή πληροφοριών, γινωσμοσών, πολιτισμικών και χροσιστικών σημειώσεων τό πρώτο περιλαμβάνει 25 σωματεια της πόλης που εκπροσωπούν πάνω από τέσσερις χιλιάδες έρωτόδόμενοι, ενώ η δεύτερη έχει ενεργά μέλη άνάριθμος από τους πιο ευστατιστοπολιτικούς της Άργολογίας και της πόλης μας σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος και της Πολιτιστικής μας κληρονομίας.

Με τήν παροχή άναφορά γνωστοποιούν ότι, μετά τήν άπόφασή του Δημοτικού Συμβουλίου του Άργους της 14/3/1983 γιά τήν άδομήση των Στρατώνων του Καποδίστρια από Πολιτιστικό Κέντρο, στις 7 του Σεπτεμβρίου, έγινε σύσκεψη στην πόλη γιά τήν ιεράρχηση των έρωτων ο αύτην. Στη σύσκεψη ήσαν μέρος από τους άντιπροσωπευτικότερους φοροσ της και, εκτός από τό ειλικρίτερο έργο υποδομής που πρότάθηκαν, διαπιστώθηκε πλήρης όδομήση και όριστική λήξη της διαμάχης γύρω από τους Στρατώνες του Καποδίστρια και ζητήθηκε ν άρχίσουν άμέσως τό έργο γιά τή μετατροπή του ιστορικού κτιρίου σε Πολιτιστικό Κέντρο, με πολλών χροσών. Τούτο άποτελεί ζωτική άνάγκη γιά τήν πόλη του Άργους, που μορφήται από πολιτιστικά υποπροϊόντα του τύπου φίλμ παρνό και βίος, σφουριστηρία, χροσισμαία κ.λ.π. Συμίζουμε ότι ύπαρχον έτοιμο σχέδιο από τό 1979 γιά τή μετατροπή αύτη, ότι έδώ και δωδέμη χροσία έχει διεκονδη 20 εκατομμύρια δραχμών γιά ν άρχίσουν τό έργο. Το σχέδιο τριοκονται στο Ύπουργείο Πολιτισμού και Χροσιστικής (όπου και η σχετική μελέτη) και τό χροσισμα έχουν κατατεθεί από τις άρχές του 1981 στο Ταμείο Άργους, όπου δύο τρισε άπληρώθηκαν. Στο Άργους δέν έχει γίνει άπολύτως κανένα έργο γιά τή διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομίας και γιά τις πολιτιστικές άνάγκες του. Στο Άργους δόθηκε και εσθλοήθης τρινοσ γιά τήν πολιτιστική κληρονομία του τόπου που όμοιο του δε νομίζουμε πως είχε άλλη πόλη της χροσος μας.

Ζητάει ν' αρχίσουν άμεσα τό έργα στους Στρατώνες γιά όλους τους παραπάνω λόγους και γιά νά πάει νά ύπαρχει ή σημερινή όθλια κατάσταση στό κέντρο τού 'Αργούς (όπου και ή περιήγηση νεοκλασική αγορά πού αναπαλαιώνεται, μέ διακοπές από τό 1978). Θυμίζουμε πώς ή σημερινή 'Υπουργείον Πολιτισμού υπήρξε (βουλευτής τό 1978-81) από τους βασικότερους παράγοντες στόν αγώνα γιά τή διάσωση τού κτηρίου, ενώ ό ύπαρχος Χαροτάτος άποδείξε πώς έμπροστίς τό ένδοξο φερόν του γιά τή αρχιτεκτονική μας κληρονομιά.

Πέρα από τό έργα στην Αθήνα γιά τήν αναδόμηση της νομισματικής μας είναι έντελεις άποριές τό έργα των Στρατώνων, γιά νά τεθεί πέρας στη σημερινή **παράλογη** κατάσταση και νά αναδομηθεί ή ζωή σε μία από τις ζωντανότερες πόλεις της Επαρχίας.

Ζητάει λοιπόν από τό συναρμόδιο 'Υπουργείον τού προγράμματος αποτελεσματικά σχέδια, διαδικασίες, και από τόν τύπο, πού τόσο συνδέεται, δίχως έξαιρεση, στη διάσωση τού κτηρίου, νά βοηθήσει γιά τή όριστική άδοξοποίηση του.

Μέ έκτισηση  
Γιά τό ΕΚΑ ό Πρόεδρος  
ΘΕΩΔΩΣΗΣ ΨΥΧΑΣ

Γιά τήν Α.Ρ.Ο.Ε.Τ  
Ό γενικός γραμματέας  
ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΥΛΩΝΑΣ

(σ.σ. Επίσης τό Νομαρχιακό Συμβούλιο έχει πάει άπόφαση πού χαρακτηρίζει τήν μετατροπή τού κτηρίου των Στρατώνων σε Πολιτιστικό Κέντρο, σάν έργα προτεραιότητας. Ζητούσε δε τή άμεση άδοξοποίηση των πρώτων 20 εκατομμυρίων πού είναι στό Ταμείο 'Αργούς.) Άνάλογη άνοίκωση έξέδωσαν και όλα τά πολιτιστικά σωμεία της πόλης, ανεξάρτητα από πολιτικές τοποθετήσεις.

## “Αργός

1) Σε προηγούμενο τεύχος μας, γράφαμε γιά τόν κίνδυνο πού απειλούσε τό -πέραν έπιφανόταστο- “Αργός, τό μοναδικό δείγμα βιουζαντινής αρχιτεκτονικής πού άπόμεινε στην πόλη. Πληροφορούμε τους αναγνώστες μας ότι, μετά από άπόφαση της Διεύθυνσης Νεωτέρων Μνημείων τού 'Υπουργείου Πολιτισμού, νά μή προσταθεί τό κτήριο, ό ιδιοκτήτης του, ίσοποιήσε τό μεγαλύτερο μέρος του.

2) Όπως, ίσως, και σε άλλες πόλεις, στό “Αργός ό έπιφανέστερος πού... διατίθενται δωρεάν γιά δια-



φήμισης παντός είδους είναι τών διαστημάτων μνημείων. Βισοί πού υποτίθεται ότι προήγουν τήν ένθνην μας κουλτούρα δίχως έλλιπίου, κόμματα και πολιτικά πού δηλώνουν ένδοξο ενδιαφέρον γιά τό μέλλον αυτού τού τόπου, χρησιμοποιούν άφελώς και συμπληρωματικά της έπιφανείας αυτές, γιά άναγγελία των αναμνηστικών, συγκεντρώσεων, εμφανίσεων τους ή και γιά άπλη άναγνώση συνθημάτων. Στις φωτογραφίες μας, δύο σχετικές «εικόνες» ή άμορφότερη παλιά κρήνη της πόλης, «διαρρηγίσει» τήν πρόσφατη παράσταση της «Ρεμπλικής κόμμιανας» στις εκ-



δηλώσεως της κωμόπολης της Ν. Κίου, όργανωμένες από τόν τοπικό πολιτιστικό σύλλογο, αλλά και τήν κάθοδο στο “Αργός τού κ. Κ. Μπιστοπάκη. Στην άλλη μέρα τού ταύρου τού καποδιστριακού (1831) δημοτικού σχολείου φιλοξένη «διαφημιστική» άναγνώση ενός κόμματος (όπως πληροφορούμαστε, λίγες μέρες μετά τή λήξη τής φωτογραφίας, όσοι άλλων κομμάτων, γιά νά μών «υστερήσουν», έπεσαν νά άδουνην τό δικό τους «παρόν», άναγράφοντας έκά τους συνθηματα...).

Σημειώνουμε πώς και τό δύο νομισματικά έργα κηρυχθεί επίσημα διατηρήσιμα. Τό έρώτημα είναι τί κάνουν οι τοπικές αρχές και όν, τοπικές όργανώσεις κομμάτων και πολιτικά ή φορικές νομίζουν πώς μέ τέτοια «μέσα» προύγουν τή παράδοση και τόν πολιτισμό μας.

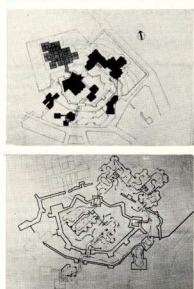
Δ.Β.

## ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Πρός τό Περιοδικό «Αρχαιολογία»

Στό τεύχος άριθμ. 7, τού περιοδικού σας (Αφιέρωμα Θεσσαλονίκης), διάβασα από άρθρο της Κας Νικολαΐδης τίς σκέψεις της σχετικά μέ τήν άδοξοποίηση των μνημείων της Θεσσαλονίκης. Στέκομαι σ' ένα από αυτό, στό «Επταπύργιο, και στις αντίρρησης πού έκφράζει ή Κα Νικολαΐδης γιά τήν πρόταση πού είχε διατυπωθεί νά γίνει τό Βυζαντινό Μουσείο Θεσσαλονίκης στό «Επταπύργιο. Αυτή ή πρόταση είχε αποτέλεσει τό θέμα της διπλωματικής μου έργασίας στην ‘Αρχική Σχολή τού Α.Π.Θ. πού δουλοεμ μέ τόν συνάδελφο Γ. Λαμπίδη κάτω από τήν παρακολούθηση τού Κωστή Γ. Φατούρου και παρουσιάσαμε τόν Μάιο τού 1980. Αναφέρουμε σ' αυτό τό θέμα γιά τίς δύο άλλα παρά από ρομαντικό πνεύμο διακατέχεται ή μελέτη έκείνη, γιαντί οι αρχές και τό πνεύμα τής βουλεύσεως μέ έκφράζουν απόλυτα και σήμερα και γιαντί πιστεύω πώς ή άναφορά μερικών στόχων έκείνης τής έργασίας μπορεί νά αποτελούν άπάντηση στις σκέψεις της Κας Νικολαΐδης νά συνεισφέρουν σε μία άλλη αντίληψη γιά τήν άδοξοποίηση των μνημείων.

Διά ήθελα πριν νά πω, ότι στην άνάκληση και μελέτη τού θέματος, είχαν ληφθεί ύπόψη 1. ή τότε πρόταση τού Κωστή Τριανταφυλλίδη γιά τό ρυθμιστικό Θεσσαλονίκης και συγκεκριμένα ό αρχαιολογικό περίπαιτο πού πρότεινε γιά τήν άναδόξη των μνημείων και τή σύνδεση τους μέ τή ζωή τής πόλης, 2. ή έργασία τού κ. Άση Αναστασιάδη γιά τήν Πύλη Πύλη, 3. βιβλιογραφία σχετικά μέ τό τεύχη της Θεσσαλονίκης, 4. ελληνική και ξένη βιβλιογραφία γιά τό Μουσείο σάν θεσμο και κτήριο, 5. τό έργο τού Κωστή Γ. Φατούρου σχετικά μέ τήν όργάνωση τού χώρου και φυσικά οι αρχές τού χώρου της Βενετίας.



Τό κτηριολογικό πρόγραμμα ήταν εκείνο τού διαγωνισμού πού είχε προκηρυχθεί τό 1977 και συντάχθηκε από τόν κ. Γ. Δρακοπούλου. Τό πρόγραμμα αυτό πού συνολικά άποφασίσε 5000 μ' ηγήθηκε αρχικός σε όλες τούς τίς λεπτομέρειες. Πολύ σύστημα σάν άναφορά τόν όνομα της μελέτης.

Άξια κόμηται ή Κα Νικολαΐδης «σε τελευταία άνάκληση» τό «Επταπύργιο. Ένα φρούριο, ένας οχυρωματικός περίβολος». Αυτά στήθηκε και γιά νά μάς τό σημείο έκκλισης πού όμως πέρα από τήν άπλη διαπίστωση σημαίνει:

1. οριζόντια όριακή όρια (δηλ. όρια μπρός πίσω, δεξιά άριστερά )
2. όπτική συνέχεια τού κενού πού περικελιέται από τά τεύχη (έπιφανία)
3. κιναισθητική άσυνέχεια τού μέσο-έξω
4. σάν γεωμετρική όργάνωση; κυριαρχεί ή έπιφάνεια
5. στατική όργάνωση; τό τεύχος
6. υλικά διατά.
7. Αντίθετα τό Μουσείο σάν χώρος σημαίνει
1. κατακόρυφα όριακή όρια (πάνω - κάτω)
2. όπτική άσυνέχεια τού κενού στό εσωτερικό τού Μουσείου.
3. κιναισθητική άσυνέχεια τού μέσο-έξω
4. γεωμετρική όργάνωση; όγκος και έπιφανία
5. στατική όργάνωση; ύποστυλιωμα και δοκός
6. υλικά έκφραση; μπέτον, γυαλί και έσωτερικά χρώμα τών πανιών πού θα έπέτρων τήν όπτική και κιναισθητική άσυνέχεια.
- Εκκενώνεται από τήν άρχή ότι ό χώρος περικελιέται αντίθετα στις όποιες ό ίδιος ό χώρος πρέπει νά δίνει λύση όχι καταργώντας τίς, αλλά μεταχρηματιζόντας τίς σε μία νέα πραγματικότητα, καταλήγουμε ότι ό νέος χώρος θα έχει ό ελξη χαρακτηριστικό.

1. τό οριζόντια όρια τού κάστρου έγιναν ένδοξο μέσο γιά τό μουσείο
2. ή όπτική άσυνέχεια τού κενού μέσο στό κάστρο διακόπτεται από έπιφανείες ένα καλλιτεχνικά μέσο πού αλληθιών μέ κατακόρυφα όρια (στέγη)
3. η κιναισθητική άσυνέχεια τού κάστρου (όσο μέσο προς έξω) μεταχρηματιζείται σε κιναισθητική άσυνέχεια επιφανείων, έναν ροακό χώρο πού σε παραλαμβάνει από τήν είσοδο. Μέσα σ' αυτόν τόν ροακό χώρο τό μνημείο μπεινεί στην πορεία τού έπισκέπτη, σάν έκείμα, σε συνδυασμό μέ τήν κίνηση τού μέσο στις αίθουσες. Αυτή στήθηκε ή αντίληψη μας και ή ίδια θα ήταν γιά τήν άδοξοποίηση άποδοθησάμε άλλο μνημείο. Τό ξρανοζωνάναμε άλλο μνημείο και ή

επανάληψη του, με μία νέα χρήση στη ζωή της πόλης περιελίξει αντίθετες ιστορικές κοινωνικές, κτιριολογικές που δεν μπορούν να εξηραστούν ή να παραβλεφθούν. Από τη στιγμή που υπάρχει ένας χώρος με 4 λειτουργικές οδούς και μέσα σ' αυτόν εντάσσεται μία άλλη χρήση που διέπεται από άλλες αρχές τ'α πράγματα ξεφεύγουν πολύ από την απλή καταγραφή και απόδοσή των χρήσεων στο γυμνάσιο.

Δεν νομίζω ότι εδώ ενδιαφέρουν τόσο άλλες λεπτομέρειες, κατασκευαστικές περισσότερο, οσάς έσωσκει όμως φωτογραφίες μερικών σχεδίων που μπορεί να βοηθήσουν ώστε να γίνει πιο σαφής ή αντιμετώπιση της εγκατάστασης του Βυζαντινού Μουσείου στο Επταστόμιο.

Σας ευχαριστώ  
Λένα Παπαγιαννοπούλου

## Προς το περιοδικό ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ Το αρχαιότερο υψωμα (από το Λευκαντί)

Στο τεύχος 8/ Αιόβ. 1983 του έγκριτου περιοδικού σας, στη σελ. 83, δημοσιεύεται και οσεί την πληροφορία ότι στο Λευκαντί της Εύβοιας, οι ελληνιστικές ανασκαφές αποκάλυψαν σε ύψωμα του 10ου αι. π.Χ. «το αρχαιότερο λιβάδι οσμο που βρέθηκε στην Εύρωπη»...

Την πληροφορία είδαμε κάτς από πολυτάλαντο τίτλους των παρασώμιο Ιούλιου, στις επιμνημόσυνες, με δημοσιογραφική έτοιμη κόλυψη. Η υπερίσχυη έντετακμένη αρχαιολογική φυσική, δυσάρεστη για την ανακρίβεια. Αλλά, ούτε ούτ, ούτε ο διάδοχος της, Έφορος Αρχαιοτήτων Εύβοιας, έκαναν τό άπατοσώμιο θέμα, να καταποσώμιο τον ένδοσφορώμιο έλληνικό καθ'— οσώτε και οσεί έό δημοσιώσαστε σωστά τή σημαντική, πραγματική, ειλίση Πιθολογία τον διασώμιο τους από την δημοσιογραφική ηγηγή τή πληροφορία, που συνήθως είναι τό υποσώμιο Πολιτισμική, ή προϊστάμην άρχη των αρχαιολογικών.

Η ύποθεση, σε συντομία, εκτυλίχτηκε έτσι: Στά 1981, άνωσσο στ' άλλα άνασκαφικά εύρηματα στο Λευκαντί, βρέθηκε κοινός τάφος κατασώμιο στις γυναίκες και έόμια τής κρήνης με κομμάτια όστα και σκεδέρνια όπλα άνδρός, άδω είναι τό σημαντικό των εύρημάτων αυτών, πρώτον, τό νόημα τής κοινής ταφής γυναίκασ - άνδρα, που μόνο με κοινωνικά - θρησκωολογικά κρήρια μπορούσώμ να τ' αντιμετώπισωμε (όσρο ύπολογώσωμε ότι και παρόμοια εύρηματα στην περιοχή, άνήκουσα σ' μία διαπιστωμένη μητριαρχική έποχή - περιοχή). Καί, δεύτερον, ότι τό λιβάδι του άνδρα ήσαν τυλιγμένα σε λινά χιτώνα, αυτόν που θάβρωτον σών «αρχαιότερο στην Εύρωπη»... Τό σκεδέρνιο άντικείμενα στον κρήνα, άλλα και στά στολίσια τής γυναίκασ, άποκάλυψαν να είναι ή διπλή ταφή πρώιμότερη από τό 1000 π.Χ. Αλλά, στην Εύρωπη έχωμε εύρηματα ύφασώμιο σε νεολιθικός οικισμός του 2000, στην Ελβετία και στη δανία. Σας έσωσκει φωτοσώμιο από τον κατάλογο προϊστορικών εκθέσώμιο του Έθνικού Μουσείου τής Κοπεγχάγησ, με τή έντυπωσώμια διατηρημένη στολή γυναίκασ του 1200 π.Χ. Έσωσκει άκόμη σημανώμιο στην «Προϊστορική Εύβοια» τής Κακιάσ (1783), όπου άνασκαφείτο νωμύη -τέρυνήτων τό Βρετανικό Μουσείο», χωρίς άλλα στοιχεία, που άντικρούουν τή έκθετη νωμύη των δικών μας συνθηρητων.

Αυτοώμιο που δεν έχω στοιχεία σήμωρα για τό άντίστοιχα εύρηματα στην Ελβετία, όσο και για τό πρώιμότερα τής δανίας. Επιμνημόσυνω με τό προσώμιο με κάποια μου έργωσια για τή τέρωσια σημασία τής άνασκαφής στο Λευκαντί. Πού ένισώμια και από τό πολώμιο εύρηματα σ' όλη τήν περιοχή τήν Αώλια, τό Μαροβόνα, τήν Βρωσώμιο (των «Μυστρών τής άπατερης αρχαιώμιοσ») κ.ά. Όλα όσα άποδωσώμιο, πέραν από τή μυθολογική μόνον ένδειξη, τήν έπιμη μμητριαρχική ιδεολογία - λατρεία σε μί έν έκταμην περιοχή, στις όμοσ όχθες τό Ν. Εύ-

βοίκω. Σχετικά πρβλ. και «Γυναίκοκρατία - Μητριαρχία», έκδ. Κατρινιώκη, Β' έκδ. 1983, σελ. 147-149, του ύπογράφου.

Θανάσης Φωτιώδης



Προς το περιοδικό ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

Σας γράφω γιατί νομίζω πως από τήσ απλές του περιοδικού σας πρέπει να άκουσεί τό ΜΠΡΑΒΟ για τον τρόπο αναδείξης των αρχαίων που βρίσκονται στη γωνία τής Λεωφ. Βασ. Σοφίας και Πανεπιστημίου, μπροστά στό καινούριο ένδοσώμιο «Λατρώ» τής Έθνικής Τράπεζας.

Σ' αυτό τό πολυάσχιστο σημείο του κέντρω τής Αθήνασ βρέθηκαν λείψανα αρχαίου κτήριου - με έγκατασώμιο για νερό. Όσο ήταν δυνατό - για μη δυσκολείται ή κίνηση - τό εύρηματα πλαισιώσώμιο από πρσιανάθη, ένως κολλώσώμιο πείρινοσ τοίχος τό φράζει και είναι εύχρησθη για τον περαστικό να ρίχνει με ματιά στό δροσικό αυτό σημείο. Όσοσ όμως να έπερσε να τοποθετηθεί κάποια πινακίδα που να έξηγη τό διαβάτη τι άπέλει, γιατί δεν πρέπει «τό αρχαίο» να είναι ένα άποκόμιο διακοσμητικό στοιχείο ξεχωριστό από τό ιστορικό του πλαίσιο.

Ευχωριστά για τή φιλοξένια  
Μαρία Κατούρη  
Φοιτήτρια αρχαιολογίας

## Ανανεώστε εγκαίρως τή συνδρομή σας για να μη διακοπεϊ η αποστολή

### δελτίο συνδρομής

Νά άποσώμιο συμπληρωμένο και συνδοσώμιο από τό άντίμιο τής συνδρομής στα γραφεία του περιοδικού ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ όδός Άδριανού 72, 10556 ΑΘΗΝΑ, τηλ. 3253246

Επιμνημόσυνω να έγγραφώ συνδρομητή για ένα χρόνο - 4 τεύχη - από τό τεύχος αριθμ. ...  
Συνδρομή Έσωτερικού: Δρχ. 1.200 - Σωμωλιών, Συλλόγων 1.500 - Όργανισμών, Τραπεζών, Ν.Π.Δ.Δ., Α.Ε. 2.000 - Μωθητών και Σπουδαστών 1.000 (με άποσώμιο φωτοσώμιο άδωμιοσώμιο ή φοιτητική ταυτότητα άντίστοιχα)  
Έσωτερικού: Άεροπορ. ταχυδρ. Ευρωμύη \$ 22 - Αμερική, Καναδάσ, Αυστραλία \$ 25 - Σπουδαστών Έσωτερικού άντίστοιχα \$ 20 και 22.  
Τρόπος πληρωμής: Ταχυδρομική ή τραπεζική έπιταγή στο περιοδικό ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ Άδριανού 72, 10556 ΑΘΗΝΑ.

Έπώνυμο..... Όνομα.....  
Όδός..... Αριθμός.....  
Πόλη..... Ταχ. Κώδ..... Χώρα.....  
Ημερομηνία..... Υπογραφή.....